

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN
PRIMJERAK

PARTNER

Mjesečnik o evroatlantskim integracijama, odbrani i vojsci broj 12, februar 2009. godine

**DRAGAN ŠUTANOVAC, MINISTAR ODBRANE SRBIJE
DOBAR GEST CRNE GORE**

**SVJETSKA KONFERENCIJA O BEZBJEDNOSTI U MINHENU
MALE DRŽAVE DOBRODOŠLE U NATO**

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

Vojska
Crne Gore

Nova snaga - Vojska Crne Gore

SADRŽAJ

INTERVJU: DRAGAN ŠUTANOVAC, MINISTAR ODBRANE SRBIJE	4
DOBAR GEST CRNE GORE <i>Vidak Latković</i>	
KOMENTAR: SUDAR U SVEMIRU	7
<i>Ilija Despotović</i>	
CRNA GORA I PZM: NATO USVOJIO PARP PROCJENU ZA CRNU GORU	9
<i>mr Tihomir Mijović</i>	
TRI SIGURNE MREŽE	11
<i>Sanja Dajević</i>	
SVE STE BLIŽI NATO STANDARDIMA	12
<i>Mihailo Danilović</i>	
SVJEŽI VAZDUH ZA NOVE LETOVE	14
<i>Ilija Despotović</i>	
ČUVAJU MIR I GRADE DEMOKRATIJU	15
<i>Zorica Marić</i>	
PREDSTAVLJAMO: BEZ PREMCA I NA MORU I NA KOPNU	17
<i>Marinko M. Slomo</i>	
MALE DRŽAVE DOBRODOŠLE U NATO	19
<i>Zorica Minevska</i>	
VOJNA TEHNIKA: OPREMA POMORSKIH DIVERZANATA VCG	21
<i>Marinko M. Slomo</i>	
VIJESTI	22
DNEVNIK VOJNOG POSMATRAČA	23
<i>Kapetan Branko Đurđić</i>	
KLJUČNI GLOBALNI BEZBJEDNOSNI IZAZOVI U 2009. GODINI	24
<i>Olivera Đukanović</i>	
FELJTON: VOJNA MUZIKA OD 1871. GODINE	26
<i>Ilija Despotović</i>	

IMPRESSUM

Partner - mjesečnik o evroatlantskim integracijama, odbrani i Vojski

februar 2009. godine BROJ: 12

IZDAVAČ: Ministarstvo odbrane Crne Gore

ZA IZDAVAČA: mr Boro Vučinić

UREDNIK: Vidak Latković

REDAKCIJA: Ilija Despotović, Olivera Đukanović, Zorica Minevska, Marinko M. Slomo, Tihomir Mijović, Mihailo Danilović, Irena Radoman, Sanja Dajević

TEHNIČKI UREDNIK: Miodrag Kankaraš

KONTAKT: Portparol // **TEL/FAX:** +382 20 241 375

E-MAIL: pr@mod.co.me

WEB: www.gov.me/odbrana

ADRESA: Jovana Tomaševića 29

ŠTAMPA: Pobjeda, Podgorica // **TIRAŽ:** 5.000

USVOJEN PARP ZA CRNU GORU

Delegacija Crne Gore, koju su činili zvaničnici Ministarstva odbrane, Ministarstva inostranih poslova, MUP-a i Uprave policije, boravila je u Briselu kako bi na sastanku Političko-vojnog upravljačkog odbora, pred ambasadorima i vojnim izaslanicima NATO, odbranila završnu verziju izvještaja o sprovođenju Procesu planiranja i pregleda (PARP) i Partnerskih ciljeva koji su dogovoreni sa Alijansom.

Pomoćnik ministra odbrane Draško Jovanović kazao je da je delegacija dobila nepodijeljene pozitivne ocjene svih članica NATO. „Istaknut je veliki napredak koji je Crna Gora ostvarila u dosadašnjem periodu, u proteklih godinu dana. Bila je to, takođe, prilika sa naše strane da izrazimo svoje namjere da i dalje istrajemo na putu evroatlantskih i evropskih integracija“, rekao je on.

Prezentaciji, odnosno odbrani, prisustvovali su predstavnici svih 26 članica Alijanse, kao i zemlje gosti Makedonija, Hr-

vatska, Albanija i Bosna i Hercegovina.

Crna Gora je u martu prošle godine usaglasila sa Alijansom paket od 32 Partnerska cilja, od kojih se 26 odnosi na Ministarstvo odbrane i Vojsku. Tokom prošle godine relizovano je pet ciljeva planiranih za 2008. kao i jedan iz 2009. godine, a svi se odnose na aktivnosti u reformi odbrane i transformaciju oružanih snaga.

Proces planiranja i revizije (Planning and Review Process - PARP) ima za cilj da pomogne zemlji da razvije vojne kapacitete radi doprinosa aktivnostima Partnerstva za mir, od kojih su najvažnije mirovne i operacije pružanja humanitarne pomoći, traganja i spašavanja. Od zemlje se zahtjeva da ispuni Upitnik sveukupne interoperabilnosti Partnerstva za mir, kojim se daje odgovor na pitanja statusa nacionalnih snaga u smislu njihove interoperabilnosti sa NATO snagama.

I. Radoman

Dragan Šutanovac, ministar odbrane Republike Srbije

DOBAR GEST CRNE GORE

U ovom trenutku, vode se razgovori na tehničkom nivou, a očekujem da ćemo vrlo brzo doći do konačnog rješenja po pitanju razmjene imovine, kazao za "Partner", prilikom nedavne posjete crnogorskom Ministarstvu odbrane, ministar Šutanovac

Vaša posjeta Crnoj Gori bila je prilika da se razgovara o daljem unaprijeđenju bilateralne saradnje u oblasti odbrane. Dakle, kako ocjenjujete dosadašnju saradnju i gdje vidite prostor za unaprijeđenje odnosa između dva ministarstva?

Smatram da su odnosi u oblasti odbrane između Srbije i Crne Gore, u ovom trenutku, bolji nego diplomatski odnosi, ali i da postoji još dosta prostora da se vojno-vojni odnosi podignu na viši nivo. Veoma važan segment naše saradnje je što Crna Gora već više godina šalje svoje studente na školovanje na Vojnoj akademiji u Beogradu. Postoje mogućnosti za još mnogo vidova saradnje, kao što je obuka u našem ABHO centru u Kruševcu, naravno, liječenje pripadnika Ministarstva odbrane Crne Gore i Vojske Crne Gore na VMA u Beogradu i još mnogo toga.

Kako vlasti i građani u Srbiji gledaju na ustupanje simulatora za Galeb G-4 od strane Crne Gore i na koji način će biti riješena međusobna potraživanja između Crne Gore i Srbije kada je u pitanju pokretna vojna imovina?

To je zaista dobar gest kojim je Crna Gora pokazala da ima želju da bliže sarađuje sa Ministarstvom odbrane i mi to na taj način i gledamo. Može se reći da je to jako važan gest, imajući u vidu da ove godine planiramo da razriješimo i neka ozbiljnija pitanja koja se tiču nepokretnosti koje treba da razmijenimo. U ovom trenutku, vode se razgovori na tehničkom nivou, a očekujem da ćemo

Dragan Šutanovac

Veoma važan segment naše saradnje je što Crna Gora već više godina šalje svoje studente na školovanje u Vojnu akademiju u Beogradu. Postoje mogućnosti za još mnogo vidova saradnje, kao što je obuka u našem ABHO centru u Kruševcu, naravno, liječenje pripadnika Ministarstva odbrane Crne Gore i Vojske Crne Gore na VMA u Beogradu i još mnogo toga.

vrlo brzo doći do konačnog rješenja po pitanju razmjene imovine.

Srbija učestvuje u PzM od kraja 2006. godine. Kako ocjenjujete Vaša iskustva u tom NATO programu i kakvi su budući planovi Srbije kada je riječ o evroatlantskim integracijama?

Nažalost, bez obzira na to što je Srbija pristupila Partnerstvu za mir još novembra 2006. godine, tek u oktobru 2008. potpisali smo Bezbjednosni sporazum. Na ljeto ove godine, planiramo otvaranje kancelarije u Briselu. Krajem 2007. godine Parlament Srbije donio je odluku o vojnoj neutralnosti Srbije i mi, svakako, moramo da se ponašamo u okviru te odluke. Smatramo da je u ovom trenutku Partnerstvo za mir dovoljan okvir za saradnju Republike Srbije i NATO-a i da u okviru PzM možemo da ostvarimo adekvatne aktivnosti.

Kolika je podrška građana za uključanje u NATO i koji su to glavni faktori odlučivanja u tamošnjem javnom mnjenju?

Kada se uzme u obzir da se u centru Beograda nalaze porušene zgrade i da ministar odbrane radi u zgradi koja je, takođe, porušena od strane NATO-a

1999. godine, za očekivati je da postoji animozitet prema toj Alijansi veći nego u drugim zemljama. To je nešto što je prirodno i razumljivo.

Mi ne želimo to da zaboravimo, ali želimo i da pokušamo da sarađujemo u interesu kako Srbije tako i tog saveza. Prioriteti Srbije su učlanje u EU i saradnja u okviru PzM.

Ova godina će možda biti ključna za razvoj, za nešto što je projekat do kraja mandata ove vlade, a to je profesionalizacija vojske.

Kako procjenjujete napredak Vojske Srbije od njenog osnivanja 2006. godine?

Polovinom maja 2007. godine, formiranjem Vlade Republike Srbije praktično su Vojska Srbije i Ministarstvo odbrane integrisani u republičku Vladu. Od tada do danas, učinjeno je zaista puno i ne postoji ni jedan segment rada Ministarstva odbrane koji nije unaprijeđen, a neki i višestruko. Nažalost, zaostavština 90-ih godina je najviše pogodila sistem odbrane u Republici Sr-

biji i treba još dosta godina da se taj segment našeg društva oporavi i uskladi sa savremenim trendovima. Mi smo u proteklom periodu učinili dosta, prije svega, poboljšani su socijalni položaji pripadnika VS i Ministarstva odbrane, riješavali smo stambena pitanja - samo u prošloj godini riješeno je preko 1400 takvih problema, povećali smo plate za oko 40 odsto, započeli nabavke savremene opreme i naoružanja, usvojili zakone o odbrani i vojsci, a očekujemo da do kraja marta završimo i preostale neophodne zakone. Ova godina će možda biti ključna za razvoj, za nešto što je projekat do kraja mandata ove vlade, a to je profesionalizacija vojske.

Kako ocjenjujete standard pripadnika Vojske Srbije?

Standard pripadnika Vojske Srbije je mnogo bolji nego što je bio, a svakako da još nije na nivou kakvom bih želio. Moram da kažem da ne zaostajemo za zemljama u okruženju, ali i da imamo teret vojnih penzija. Danas imamo oko 40 aktivnih generala, a generala u penziji oko 750, što je opterećujuće za sistem. U svakom slučaju, standard se zaista kreće ka boljem.

Kakvi su planovi kada je riječ o vojnom zdravstvu i školstvu?

Vojno školstvo jedan je od najvažnijih segmenata sistema odbrane. Ponosni smo na Vojnu akademiju, koja je samo u prošloj godini imala preko 140 polaznika iz inostranstva, koji su pohađali osnovne studije i razne kurseve koji se održavaju na toj Akademiji. Želja nam je da vratimo Akademiju na mapu vojnih akademija u Evropi i čini nam se da se krećemo u dobrom pravcu. Planiramo da unaprijedimo akademiju, da uvedemo kurs koji bi bio iznad generalštabnog usavršavanja i koji bi davao geopolitičko sagledavanje čitave situacije našim budućim oficirima. Podsjećam da je u ranijim godinama postojao takav kurs koji su pohađali i državni službenici.

Vojno-medicinska akademija je, po veličini, četvrta vojna bolnica u svijetu. U protekloj godini za njeno opremanje izdvojili smo 9 miliona eura. Sredstva smo uložili u želji da bude zaista najbolja bolnica u regionu i šire. U ovom trenutku, na VMA se montira nova magnetna rezonanca, hiperbarična komora, kao i niz drugih instrumenata koji će pomoći našim ljekarima da odrede adekvatnu dijagnozu. U narednom periodu planiramo da uvedemo telemedicinu, da se putem videolinka naša bolnica poveže sa bolnicama u regionu, ali i sa svjetskim vojnim bolnicama u Americi i Evropi.

Koliki je progres ostvaren u profesionalizaciji i modernizaciji Vojske? Koliko je Vojska Srbije uradila na dostizanju interoperabilnosti sa snagama NATO?

Mi smo u ovoj godini raspisali konkurs za prijem oko 2.400 profesionalaca - vojnika po ugovoru. Za par mjeseci javilo se gotovo duplo više kandidata za te pozicije, što znači da smo uspjeli da vratimo ugled vojničkom pozivu. S druge strane, u prošloj godini, nakon

U ovom trenutku srpski vojnici učestvuju u tri mirovne operacije u Kongu, Liberiji i Obali Slonovače. Mi ćemo biti spremni i za neke druge, a na parlamentu je da donese odluku da li ćemo ići.

dugog niza godina, uspjeli smo da krenemo u nabavku novog naoružanja i savremene opreme, uveli smo bespilotnu letjelicu kao savremeno izviđačko sredstvo, kupili puške NATO kalibra 5.56 MM, krenuli u jednu ozbiljnu nabavku telekomunikacionih sredstava, nabavku neborbenih vozila, remontovali smo 15 letjelica, što je 5 puta više nego u 2006. godini. Stanje je sada mnogo bolje, ali ukupno gledano, još uvijek je teško.

Koliko Vam je koristilo partnerstvo sa Nacionalnom gardom američke države Ohajo?

Partnerstvo sa Nacionalnom gardom Ohaja jedno je od najboljih međunarodnih iskustava koje ima naša vojska. Aktivnosti koje imamo sa njima su na najvišem mogućem nivou i drago nam je da nas kolege iz Nacionalne garde Ohaja smatraju ne samo prijateljima, već i partnerima i da se trude da nam zaista približe sva iskustva i znanja koja imaju.

U koliko međunarodnih mirovnih operacija učestvuju srbijanski vojnici i kakvi su budući planovi u tom pogledu?

U ovom trenutku srpski vojnici učestvuju u tri mirovne operacije u Kongu, Liberiji i Obali Slonovače. Mi ćemo biti spremni i za neke druge, a na parlamentu je da donese odluku da li ćemo ići. Vojska svakako mora da ispuni sve tri misije: odbrana zemlje, učestvovanje u mirovnim operacijama i pomoć civilnom stanovništvu u slučaju elementarnih nepogoda.

Vidak Latković

SUDAR U SVEMIRU

Dogodilo se i to. Dva satelita, američki i ruski, sudarili su se u svemiru, na 800 kilometara iznad Zemlje. Kolika je vasiona, pa je, eto, i ona postala tijesna! Satelitski „poljubac“ zemaljskih moćnika, osim što ukazuje da se u svemiru nalazi ogroman broj vještačkih tijela, poslatih sa Zemlje, izaziva i određene asocijacije na američko-ruske odnose na samoj našoj planeti. Koliko juče, recimo, prošle jeseni, izgledalo je da su odnosi SAD i Rusije toliko zategnuti, da su ličili gotovo na vrijeme hladnog rata. Već ove zime, stvari se u tom domenu drugačije odvijaju. Iz Moskve, odnosno, Vašingtona, pa i Brisela, kao nadnacionalne prestonice evroatlantskog svijeta, razmijenjene su poruke dobre volje. Led je počeo da se topi, ocijenio je stalni predstavnik Rusije u NATO-u Dmitrij Rogozin. Moskva i Brisel su početkom februara uspostavili video most, u kome su obje strane jedna drugoj uputile znake spremnosti da poprave međusobne odnose. I na Konferenciji o bezbjednosti, održanoj u Minhenu, bilo je rusko-američkog međusobnog „namigivanja“. Potpredsjednik SAD Džozef Bajden je rekao da je neophodno popraviti odnose dvije najmoćnije svjetske sile. Šef ruske diplomatije Sergej Lavrov je, prije toga, nešto slično poručio. Domaćini Kremlja i Bijele kuće su, takođe, stavili do znanja da bi trebalo da se, kako se to navodi, „resetuju“ odnosi

Rusije i SAD.

Vasionski sudar, koliko god rijedak, i, takoreći, nevjerovatan, ipak, čini se, izvjesniji je od zemaljskog sukoba najmoćnijih. Rusi i Amerikanci, otako su sebi pribavili oreol svjetskih prvaka u vojno-političkoj sili, često su se međusobno konfrontirali. Zapravo, oni su stalno u „sukobu“. Nekad je to stanje prikrivene „pripravnosti“, a ne baš rijetko i manje ili više otvoreno trvenje i sukobljavanje. Bilo je situacija kada su Rusi i Amerikanci dovodili svijet na ivicu opšteg rata. Ili je svijet, u strahu od rata, to tako doživljavao. Berlinska kriza i kubanska kriza, u drugoj polovini 20. vijeka, su najupečatljiviji izrazi takvih situacija. Svakako, sličnih kriza biće i ubuduće. Moćnici imaju potrebu, može im i biti, da jedan drugom pokazuju snagu, da svaki onog drugog, s vremena na vrijeme, „opomene“ dokle može ići.

Rusija, onemoćala nakon raspada Sovjetskog Saveza, doživljena u svijetu kao bivša super sila, izgleda, ima veću potrebu nego njeni suparnici, da se drugačije predstavi. Otuda ima тумачења koja, reklo bi se, nijesu neuteemeljena, da su i rat sa Gruzijom, u ljeto 2008. godine, pa i gasna kriza ove zime, bili u toj funkciji. Ako i nijesu izazvani sa tim motivom, objektivno su imali značenje poruke iz Moskve da „ruski medvjed“ nije poklekao.

Na relaciji Moskva Vašington, ili obr-

nuto, ako je nekome važan smjer, moglo bi se reći, već su učinjeni neki „ustupci“. Niko ih nije tako krstio, ali u diplomatskom nadmudrivanju i nadgornjavanju mnogo je ezopovske, ne samo retorike, nego i poteza, metaforičnih izjava i prakse. Vašington i Brisel su „stali“ sa pričom o postavljanju američkog raketnog štita u Češkoj i Poljskoj. Obama je, štaviše, „poluglasom“ nagovijestio da bi o tome mogao povesti i nove pregovore sa Rusima. S druge strane, Rusija, koliko god se opire približavanju NATO svojim zapadnim granicama, izrazila je spremnost da evroatlantskoj alijansi pomogne u snabdjevanju njenih trupa u Avganistanu.

Moskva je Vašingtonu poslala signale da bi preko teritorije mogla dozvoliti vojne Transporte NATO-a prema Avganistanu. Ipak, NATO nije baš uvijek „mrzak“ Moskvi. Takav ustupak, ako do njega zaista i dođe, Rusija je, u neku ruku, „upakovala“ u vremenski kontekst, kada je, gotovo istovremeno, sa nekoliko bivših članica Sovjetskog Saveza, Bjelorusijom, Jermenijom, Kazahstanom, Kirgizijom, Tadžikistanom i Uzbekistanom, osnovala vojni savez, pod nazivom Kolektivne snage operativnog reagovanja. Neki su to nazvali „ruski NATO“. Neposredno prije toga, Kirgizija je otkazala gostoprimstvo NATO bazi na svojoj teritoriji. Sve to liči na jačanje geopolitičkih pozicija Moskve. A može biti da je to više stvaranje bolje pozicije za odmjerenje Rusije sa Amerikom. Možda i „dobitak“ za ono što će Moskva „izgubiti“ od Vašingtona na nekom drugom području. Možda i dozvoli raketne štitove kod svojih zapadnih susjeda. Na kraju krajeva, Vašington je najavio da u Avganistan šalje nove, pozamašne, vojne kontigente. Obamina administracija, po svemu sudeći, nema namjeru da u tom domenu napravi diskontinuitet sa politikom njenog predhodnika.

Sve to, dakle, što se dešava na trasi između Moskve i Vašingtona, još jednom utvrđuje zaključak da je logika ponašanja najmoćnijih i njihovog predstavljanja svijetu posebna. Velike sile, mada SAD i Rusija više nijesu tako „čiste“ u tom statusu, nijesu potpuno usamljene sa takvim epitetom, imaju, reklo bi se, svoje sopstvene međudržavne odnose, svoju diplomatiju, svoje načine međusobnog i „čarkanja“ i „mirenja“. I svoj način

predstavljanja svijetu. Znaju liniju dokle se može ići.

Druge zemlje, odnosno, konkretno, male zemlje, kao što je i Crna Gora, treba da shvate taj kontekst, taj vojno-političko-diplomatski instrumentarij velikih sila i da slijede isključivo sopstvene nacionalne interese. Kad je riječ o članstvu u NATO-u, naravno, nika-ko se prema tome ne treba određivati na osnovu rusko-američkih ili američko-ruskih odnosa. Ne treba dopustiti da nas „zavede“ bilo šta što je „pristajanje“ uz jednu ili drugu stranu. Štaviše, možda i nije slučajno što je baš u nekim medijima u Crnoj Gori promovisan „ruski NATO“. Indirektno, domaćoj javnosti, koja se „lomi“ oko članstva u NATO-u, kao da se sugeriše da već postoji „američki NATO“, da je NATO, zapravo, kako to neki pišu, „instrument američke vojne imperije“, pa, eto, sada je osnovan i „ruski NATO“. Ta sintagma, sročena u određenom ideološko-političkom kon-

tekstu, miriše još i na druge asocijacije. Jedna je da je „ruski NATO“ nešto što je i poželjno. Jer je ruski! A sve što je rusko - „dobro je i za nas“! Druga bi mogla da građane navede na ovakav rezon - kad smo, eto, dobili „ruski NATO“, kad možemo da „biramo“, zašto ne bismo izabrali „ruski“, a ne „američki“ NATO.

Crnoj Gori ne treba ni „američki“, ni „ruski“ NATO. Crnoj Gori je neophodna veća bezbjednost, odbrambena sigurnost, jača garancija njene državnosti, samostalnosti, jednostavno, sigurnija odbrana, ipak, u još nesigurnom regionu, i, naravno, ni sasvim bezbjednom svijetu. Logično je, dakle, da Crna Gora bolju sigurnost potraži u vojno-političkom savezu koji je u njenom neposrednom komšiluku, na njenim granicama. A, što nije nevažno, koji je najmoćnija, najefikasnija bezbjednosno-odbrambena alijansa u ljudskoj istoriji.

Ilija Despotović

Kompjuterski generisana simulacija Evropske svemirske agencije prikazuje oko 12.000 objekata u orbiti oko Zemlje

NATO USVOJIO PARP PROCJENU ZA CRNU GORU

Važna činjenica za dobijanje MAP-a

Zemlje članice NATO-a usvojile su 16. februara PARP procjenu za Crnu Goru. To je dokument koji se odnosi na učinak države u reformi sistema odbrane u 2008. godini. U PARP-u je, takođe, sadržana procjena osposobljenosti Crne Gore za sopstvene bezbjednosne potrebe i za doprinos operacijama NATO-a. Na sastanku u NATO štabu u Briselu Crnu Goru je predstavljao pomoćnik ministra odbrane Draško Jovanović.

Usvojeni dokument, od strane svih 26 članica NATO-a, "PARP procjena za 2008. godinu", je važna činjenica u očekivanju Crne Gore da na sljedećem samitu Alijanse dobije Akcioni plan za članstvo (MAP).

ŠTA JE PARP?

Proces planiranja i pregleda (eng. Planning and Review Process, PARP) predstavlja jedan od ključnih programa Partnerstva za mir. PARP omogućava partnerima da razviju sposobnosti za svoje bezbjednosne potrebe i za doprinos operacijama NATO. Učešćem u Procesu planiranja i pregleda, partneri sebi postavljaju zahtjeve u razvoju sopstvenih sposobnosti, u vidu Partnerskih ciljeva (eng. Partnership Goals, PGs) koje žele da dostignu.

PARP je našao svoje utemeljenje u okviru Prezentacionog dokumenta koje glasi: "Uz pomoć i koordinaciju NATO, Crna Gora će pristupiti realizaciji Procesu planiranja i revizije (PARP) i izradi Individualnog programa partnerstva, radi implementacije NATO standarda u svoj odbrambeni sistem u cilju dostizanja

potrebnog nivoa operabilnosti snaga i sredstava".

PARP pomaže državama-partnerima da razviju finansijski održiv sistem odbrane za doprinos mirovnim operacijama i za sopstvene bezbjednosne potrebe, razvija i zajedničku svijest o podjeli odgovornosti među državama, okupljenim u Evro-atlantskom partnerskom savjetu, na osnovu iskustva država partnera i podržava efikasnije sprovođenje skoro svih programa Partnerstva za mir, efikasnije sprovođenje zadataka sopstvene reforme sistema odbrane države partnera, dostizanje zahtjeva u interoperabilnosti i vojnim sposobnostima snaga NATO i efikasnije sprovođenje priprema za članstvo u NATO, u okviru Akcionog plana za članstvo (MAP).

Sprovođenje procesa PARP zahtijeva najveće angažovanje osoblja koje se bavi planiranjem odbrane u partnerskim državama i u NATO.

Proces planiranja i pregleda, zbog djelotvornosti rada i stalnog unaprijeđenja mogućnosti, pokazao se od velike važnosti za izgradnju sposobnosti sistema odbrane partnerskih država. U suštini, to je kružni (dvogodišnji) proces, koji se sastoji iz četiri faze: popunjavanje Upitnika PARP; izrada Procjene PARP, PARP izvještaja i PARP Ministarskih smjernica; izrada paketa Partnerskih ciljeva i dostavljanje partnerima i bilateralno usaglašavanje Partnerskih ciljeva i izrada Zbirnog izvještaja o partnerskim ciljevima.

PARP sadrži bilateralne i multilateralne elemente. Bilateralni elementi su da svaka

država partner (u intervalu od dvije godine) dostavlja NATO podatke o svojoj politici odbrane, državnoj politici prema saradnji u okviru Partnerstva za mir, razvoju događaja na planu demokratske kontrole oružanih snaga, odgovarajućim planovima finansiranja, planovima za učešće u mirovnim i humanitarnim operacijama i mnogim drugim pitanjima. Navedeni podaci dostavljaju se kroz popunjavanje Upitnika PARP. Zatim, NATO i država partner zajednički odobravaju Procjenu planiranja i pregleda, sa težištem na uočenim slabostima koje je potrebno unaprijediti.

Multilateralni elementi se ogledaju u tome što NATO i sve države koje učestvuju u PARP, usvajaju PARP Izveštaj, koji objedinjuje sve bilateralno postignute dogovore oko Procjene planiranja i pregleda. Paralelno sa izradom PARP izvještaja, a na osnovu svih identifikovanih problema, izrađuju se PARP Ministarske smjernice koje se zatim usvajaju, zajedno sa PARP izvještajem, na zasjedanju Evro-atlantskog partnerskog savjeta, na nivou ministara odbrane.

Aktivno učešće u procesu PARP je od velikog značaja za države partnere koje razvijaju svoj Strategijski pregled odbrane i Dugoročni plan razvoja, kao što je slučaj sa Crnom Gorom, jer se direktno podržavaju naponi u sprovođenju ovakvog zahtjevnog procesa prilikom transformacije i modernizacije sistema odbrane.

PARTNERSKI CILJEVI

Na osnovu PARP Ministarskih smjernica, NATO izrađuje listu Partnerskih

ciljeva iz koje se usaglašava konkretan spisak ciljeva za svaku državu partnera. Partnerski ciljevi su jasni zadaci. To su ciljevi koje partnerska država prihvata da ispuni u naredne dvije godine. Ciljevi se odnose na odgovarajuće vojne zadatke interoperabilnosti, sporazume o standardizaciji, savezničke publikacije i unapređenje interoperabilnosti uopšte. Važno je imati u vidu da je lista Partnerskih ciljeva (sa neophodnom dokumentacijom) klasifikovana stepenom tajnosti u NATO. Na bazi cjelokupnog paketa usaglašenih Partnerskih ciljeva izrađuje se Zbirni izvještaj. Ovaj izvještaj se usvaja na zasjedanju Evro-atlanskog partnerskog savjeta, na nivou ministara odbrane.

Ministarstvo odbrane Crne Gore je za veoma kratko vrijeme od osnivanja prije dvije godine, uradilo mnogo u okviru Partnerstva za mir. Partnerski ciljevi za Crnu Goru izrađeni su na osnovu PARP Ministarskih smjernica i u skladu sa PARP procjenom.

Crna Gora je u martu prošle godine, usaglasila sa NATO paket od 32 partnerska cilja, od kojih se 26 odnose na

Ministarstvo odbrane i Vojsku Crne Gore, četiri se odnose na Upravu policije, jedan se odnosi na Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave i jedan na Direkciju za zaštitu tajnih podataka. Implementaciju svih pomenutih ciljeva otpočeli smo tokom prošle godine, od kojih smo svih šest ciljeva planiranih za 2008. već realizovali i jedan iz 2009. godine. Ostali ciljevi se implementiraju planiranom dinamikom.

Kroz realizaciju partnerskih ciljeva sa vojnog aspekta, ostvaruju se doprinosi koje država partner treba da ispuni kroz sljedeće opšte kriterijume:

Pripremljenost. Jedinice treba da posjeduju sve neophodne dijelove opreme i treba da budu sposobne da izvršavaju dodijeljene zadatke uz minimum dodatne obuke. Jedinice treba da imaju svu potrebnu specijalnu odjeću, opremu i obuku, izvršene preventivne medicinske mjere (npr. vakcinacije), infrastrukturu i geografsku podršku, zavisno od oblasti u kojoj treba da djeluju.

Spremnost. Ukoliko nije drugačije navede-

no u okviru Partnerskih ciljeva, jedinice koje učestvuju u NATO vođenim operacijama Partnerstva za mir trebalo bi da budu spremne za pokret u roku od 30 dana.

Multinacionalnost. Partnerske zemlje koje stavljaju na raspolaganje svoje snage za krizne operacije koje predvodi NATO treba da budu pripremljene da obezbijede kadar za potrebe multinacionalnih štabova koji vode operacije.

NATO zvaničnici su poslije posjete Crnoj Gori, krajem januara 2009. godine dali ocjenu da je u oblasti odbrane dostignut nivo reformi koji zadovoljava sve neophodne uslove za prelazak u slijedeću fazu integracija, odnosno MAP.

Prvi Individualni program partnerstva - IPP za 2008. godinu je veoma uspješno realizovan i procenat ostvarenih aktivnosti je veći od 70 odsto. Kada je u pitanju IPAP, Ministarstvo odbrane je realizovalo 83 odsto planiranih aktivnosti, odnosno od 18 planiranih za 2008. godinu realizovalo je 15.

mr Tihomir Mijović

Komunikacijske inovacije u MO

TRI SIGURNE MREŽE

Opremu donirala Danska

Nedavno je u Ministarstvu odbrane Crne Gore otvoren Komunikaciono-informacioni centar ICT Core, čiji je cilj da unaprijedi efikasnost rada ovog ministarstva i Vojske Crne Gore. Opremu, vrijednu 300 hiljada eura, donirala je Vlada Kraljevine Danske.

Otvaranjem ICT Core dobili smo tri nezavisne mreže u zgradi, podijeljene prema onome što je jako bitno, prema klasifikaciji podataka koji se kreću kroz nju. „Svaka kancelarija će imati pristup internetu kroz filtere koji će njih kao krajnje korisnike štiti od napada sa mreže, djelimično ili u potpunosti od virusa, spama i dr. Internet mreža nam omogućava naš mejl, naše sajtove, omogućava kontrolisan izlaz na internet i kontrolisan ulaz sa udaljenih lokacija. Mogućnost da uređujemo sajt sopstvenim snagama omogućava da pratimo sav sadržaj, sav saobraćaj koji je prošao, što će reći da možemo da imamo dobru statistiku koliko je koja vijest čitana, koliko je neki sadržaj interesantan ili nije, tj. posjećen i sa druge strane možemo da pratimo odakle nam dolazi zahtjev za određenim sadržajem. I ono što je jako bitno, ako dolazi do napada na naše servere, čega će sigurno biti, naša ekipa koja radi ovdje može da vrši analizu kompletnog saobraćaja, da vidi šta se dešava, koje su metode na-

pada na sam server, mogućnost čak da direktno interveniše na samim mrežnim uređajima zabranom, odnosno privremenim onesposobljavanjem nekog od servisa ili nekog od kanala kuda ide taj sadržaj“, rekao je šef Odsjeka za informaciono-komunikacione sisteme, kapetan korvete Igor Vujačić.

Druga mreža je ona intranet koja nudi sve druge potrebne servise, administrativne i vojne, znači one operativne. Od administrativnih servisa jedan od prvih koji će biti implementiran je definitivno kolaboracioni servis. U kolaboracionom servisu su kompanijski mejl, koji će biti NATO kompatibilan, što je jedan od Partnerskih ciljeva, tako da će biti moguća razmjena sa drugim NATO zaštićenim, odnosno klasifikovanim serverima za imejl.

Treća mreža je „sigurna mreža“ za šta će biti potrebna sertifikacija nezavisnih institucija za strogo tajno, odnosno Direkcije za zaštitu tajnih podataka. Ta mreža je lokalizovana na zgradu Ministarstva odbrane, tako da toj mreži ne postoji nikakav pristup spolja. Svi podaci koji ulaze u nju mogu samo preko jedne tačke da cirkulišu, bilo da je potrebno odštampati dokument, bilo da je potrebno ubaciti neku novu informaciju u sam sistem. To mogu učiniti ljudi koji su provjereni, koji se brinu o sigur-

nosti samog sistema. Korisnik ima informaciju, može da je obrađuje, radi na njoj, ali svaka informacija je isključivo na serveru. Ne postoji ništa u lokalu, za razliku od intraneta, gdje postoji mogućnost da se svoje informacije drže na lokalnom disku, do onog trenutka kada ta informacija postane dokument u onom sistemu za elektronsku razmjenu, djelovodstvo i arhivu.

Vujačić naglašava da Ministarstvo odbrane trenutno ima najbolju ICT infrastrukturu i da će biti realizovani svi sistemi bezbjedne komunikacije prema NATO-u i institucijama u Crnoj Gori.

Sanja Dajejić

Komandant Nacionalne garde Mejna, general Džon Libi u razgovoru za „Partner“

SVE STE BLIŽI NATO STANDARDIMA

Komandant Nacionalne garde američke države Mejn, Džon Libi najavio je da će dosadašnja vojna saradnja između Crne Gore i te američke države uskoro biti intenzivirana i na civilnim poljima.

U razgovoru za „Partner“ najavio je, takođe, da će guverner države Mejn već u julu boraviti u Crnoj Gori, te da će sa njim doputovati i veći broj privrednika koji bi sa crnogorskim kolegama trebalo da dogovore konkretne projekte.

Komandant Nacionalne garde Mejna boravio je u radnoj posjeti Crnoj Gori od 9. do 13. februara, tokom koje je i zvanično otvorena Kancelarija za bilateralne poslove između države Mejn i Crne Gore. Za šefa Kancelarije postavljen je kapetan Darel Dejvis iz Nacionalne garde Države Mejn.

Šta konkretno znači partnerstvo između Crne Gore i države Mejn?

Program partnerstva između zemalja uopšte osnovan je 1993. godine u Americi. Težnja tog projekta je da se povežu nacionalne garde Sjedinjenih Država sa drugim nacionalnim vojskama, poput Crne Gore. Naš primarni cilj je vojno-vojna saradnja. Konkretno, pokušavamo sistematizovati Vojsku Crne Gore i pomoći joj u njenim strateškim ciljevima. Već ove godine smo imali osam razmjena vojnika između Crne Gore i Mejna. Primarno smo bili opredjeljeni i fokusirani na razvijanju podoficirskog kadra, te na razmjenu iskustava dviju vojski u pješadiji i vojnoj policiji. Očekujemo da nam se ovoga ljeta, na vježbi u Njemačkoj, priključe inženjeri iz Crne Gore.

Da li je to partnerstvo striktno vezana za vojna pitanja?

Ne. Želimo da se ono proširi i na polja civilne saradnje. Mi smo se u toku ove posjete fokusirali na pet najvažnijih pitanja te saradnje, koje su naš ambasador Roderik Mur i predsjednik Crne Gore Filip Vujanović odredili kao prioritete. Zato smo se sreli i razgovarali sa ljudima iz ekonomskog sektora, odnosno predstavnicima turizma, Ministarstva unutrašnjih poslova, sektora za vanredne situacije, te sa predstavnicima Univerziteta Crne Gore. Naša težnja je bila da razmjenimo alate, kako bismo pružili pomoć Crnoj Gori da se dodatno razvije u oblastima ekonomije, turizma i ekologije, kriznog menadžmenta, univerziteta, policije. I kada se u julu ove godine budemo

vratili sa guvernerom države Mejn, mi ćemo sa sobom povesti predstavnike tih oiblasti koji će se sresti sa kolegama iz Crne Gore.

Šta se od vašeg posljednjeg boravka u Crnoj Gori promijenilo? Da li vidite neke pozitivne iskorake u Vojsci Crne Gore i uopšte sistemu bezbjednosti?

Da, naravno. Primjetili smo da su se Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore umnogome približili modelu koji je inter-operabilan sa modelom NATO-a. Impresionirani smo težnjom vaše zemlje i opremljenošću kancelarija za učenje engleskog jezika. Drago nam je što je ovdje učenje engleskog jezika prepoznato kao jako bitan faktor za dalju saradnji i napredovanje. U kasarni u Kolašinu prisustvovali smo prezentaciji u vezi sa pripremama jedinica za mirovne misije. Na-

ravno, želimo da pomognemo Crnoj Gori da realizuje taj, ali i ostale strateške ciljeve. Podsjetiti da smo, u tom cilju, zvanično otvorili Kancelariju za bilateralnu saradnju. Na njenom čelu je kapetan Derol Dejvis. On je crnogorskom Ministarstvu odbrane još od oktobra 2008. godine i nastaviće da bude predstavnik Nacionalne garde Mejna i da koordinira našim aktivnostima.

Kakav je vaš stav o mirovnim misijama. U Crnoj Gori se dio javnosti protivi tome?

Vaša zemlja se ne razlikuje od moje zemlje, jer obje vojske rade za civilne vlasti. Odluke u Americi se donose u Kongresu, a kod vas u Skupštini. Naravno, te odluke se ne prihvataju baš od svakoga. Ali, vjerujem da je to pravi opis demokratije.

Mihailo Danilović

ODUŠEVLEN SAM CRNOM GOROM Kakve su vaše impresije o Crnoj Gori?

Ovo je moja treća posjeta i nastavljam da se oduševljavam Crnom Gorom. Svakim dolaskom sam sve više impresioniran vašom zemljom. Kao što sam mnogo puta ranije rekao, ima veoma mnogo sličnosti između moje i vaše zemlje. Obje države imaju predivnu obalu, predvne planine i jako vrijedne ljude.

Takođe, najviše u pozitivnom smislu iznenađuju pomaci koje Crna Gora čini na svakom polju, a naročito u razvoju demokratije. Želim sve najbolje u težnji vaše zemlje na putu ka Evropskoj uniji i NATO integraciji.

SAMARDŽIĆ:

USPOSTAVIĆEMO BROJNE VEZE

Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore, viceadmiral Dragan Samardžić podsjetio je da se saradnja Ministarstva odbrane Crne Gore sa državom Mejn realizuje kroz Državni Partnerski Program (State Partnership Program - SPP), koji omogućava razne vidove pomoći i tri oblasti saradnje - vojno-vojnu, vojno-civilnu i civilno-civilnu.

„Do sada je razvijena vojno-vojna saradnja, a uskoro se planira i proširenje saradnje na civilne oblasti. Suština vojno-vojne saradnje sa Nacionalnom gardom Države Mejn ogleda se u podršci Vojske Crne Gore u reformi i modernizaciji, obuci njenih pripadnika u pripremi jedinica za operacije očuvanja mira, uspostavljanju podoficirskog lanca podrške, profesionalnom usavršavanju oficira i podoficira Vojske Crne Gore, te u obuci u kriznom menadž-

mentu“, objasnio je Samardžić.

Program saradnje za 2008. godinu se sastojao od 22 aktivnosti, od čega je realizovana 21, dok je jedna prebačena u SPP za 2009. Od 21 aktivnosti koje su ispunjene, pet je realizovano u Mejnu, a ostale u Crnoj Gori.

Na aktivnostima koje su realizovane u Mejnu učestvovalo je 29 pripadnika Vojske Crne Gore i Ministarstva odbrane, dok je Samardžić boravio u Mejnu od 7. do 13. juna 2008. godine.

U Crnoj Gori, prema SPP za 2008. godinu, su boravila 23 pripadnika oružanih snaga SAD, u svojstvu predavača na seminarima koji su organizovani za pripadnike Vojske Crne Gore i Ministarstva odbrane, gdje je prisustvovalo 25-30 pripadnika po seminaru.

„Treba naglasiti da aktivnosti koje se organizuju u Mejnu potpuno finansira SAD, dok su troškovi za aktivnosti u

Crnoj Gori podijeljeni između SAD i Crne Gore. Državni Partnerski Program za 2009. počeo je sa realizacijom u novembru 2008. godine (početak fiskalne 2009. godine u SAD). Planirano je 25 aktivnosti. U Crnoj Gori realizovane su tri aktivnosti u kojima je učestvovalo 45 pripadnika VCG, a šest pripadnika oružanih snaga SAD kao predavači na seminarima“, kazao je Samardžić.

On je dodao da je osim te tri, realizovana i kombinovana aktivnost u Beogradu, gdje je prisustvovalo pet pripadnika Vojske.

Planirano je da se SPP za 2010. godinu proširi van vojno-vojne saradnje, odnosno da obuhvati i civilnu saradnju.

„Dakle, SPP će značajno doprinijeti modernizaciji i profesionalizaciji Vojske Crne Gore, a pruža i mogućnost uspostavljanja ekonomskih kulturnih, trgovačkih i drugih veza sa državom Mejn“, zaključio je Samardžić.

Piloti VCG na zimskoj rekreaciji

SVJEŽI VAZDUH ZA NOVE LETOVE

U skladu sa zahtjevima profesije i praksom u vazduhoplovstvima svih armija svijeta, piloti Vazduhoplovne baze Vojske Crne Gore bili su na planiranom oporavku i rekreaciji na Žabljaku. Rekreacija je realizovana u dvije grupe, od 24. januara do 13. februara. U istom periodu Vazduhoplovna baza mogla je izvoditi i letačku obuku i izvršavati planske letačke zadatke, bez obzira na odsustvo pilota.

„Odsustvo za oporavak pilota je, prije svega medicinska kategorija sa strogo ciljanom namjerom, održavanja i poboljšanja psihofizičke kondicije letačkog kadra, kako bi oni tokom svoje profesionalne karijere bili u stanju da odgovore svim letačkim i drugim zadacima, koji bi pred njih mogli biti postavljeni od pretpostavljene komande“, rekao nam je komandant Vazduhoplovne baze pukovnik Vladislav Vlahović.

Pukovnik Vlahović je objasnio da su „zbog značaja te profesije i napora koje ona iziskuje, odsjeci vazduhoplovne medicine vojno medicinskih ustanova mnogih zemalja koje imaju respektivne vojnoekonomske mogućnosti, sprovedi razna naučna istraživanja u cilju sagledavanja uticaja štetnih efekata letjenja po zdravlje pilota. Ta istraživanja su pokazala, između ostalog, da su psihofizička naprezanja i drugi negativni efekti kojima su tokom leta izloženi piloti isuviše veliki i opasni po zdravlje, zbog čega je neophodno preduzimati mjere, kako bi se ono držalo pod neprekidnim nadzorom, a psihofizička kondicija obnavljala i održavala, tokom letačke karijere. Na taj na-

čin se došlo i do saznanja, da je najbrži i najefikasniji način za to, upravo boravak na nadmorskim visinama iznad 1500m, u vremenu od najmanje 10 do 30 dana, tokom kalendarske godine. Naime, to je period u kome organizam krene da reaguje na nedostatak kiseonika, zbog razrijeđenosti vazduha sa porastom nadmorske visine, tako da počne da proizvodi više crvenih krvnih zrnaca, a time i hemoglobina, nakon čega, pri povratku na niže nadmorske visine, organizam lakše odolijeva zamoru i pojačanim psihofizičkim naporima, koji prate izvršavanje letačkih zadataka, a javljaju se kao posljedica stresa, ubrzanja, vibracija i naglih promjena visina“.

Piloti vazduhoplovne baze bili su smješteni u hotelu „Enigma“, na 1450m nadmorske visine, a svakodnevno su upražnjavali skijanje i šetnje po čistom planinskom vazduhu, na skijalištu „Savin kuk“ i na relacijama od Vražjeg do Crnog

jezera. Nažalost, drugoj grupi, koja je na Žabljaku boravila od 3. do 13. februara, prvih nekoliko dana vrijeme nije bilo baš naklonjeno, zbog neuobičajenih obimnih kišnih padavina za ovo doba godine, tako da je ovaj zimsko - rekreativni centar pokazao i određene slabosti, s obzirom da hoteli nemaju pratećih sadržaja, kao što su bazeni, saune i trim kabineti, koji bi omogućili da se ostvari pun efekat rekreacije i onda kada vremenski uslovi nijesu povoljni za skijanje.

Međutim, kakvi bi bili vojni piloti kad se ne bi snašli u svakoj situaciji. Naši vazduhoplovci nijesu se kiši predali, nego su i takvo vrijeme maksimalno koristili za boravak na čistom durmitorskom vazduhu. S obzirom na to da je nadmorska visina aerodroma Golubovci oko 40m, boravak na Žabljaku, na visinama iznad 1.500m itekako će imati efekta na poboljšanje zdravlja i psihofizičke kondicije naših pilota.

I. Despotović

Evolucija i budućnost mirovnih operacija Ujedinjenih Nacija

ČUVAJU MIR I GRADE DEMOKRATIJU

U ovom trenutku pod mandatom UN sprovodi se 18 mirovnih operacija, sa oko 100 hiljada učesnika. Sada 119 zemalja doprinosi mirovnim operacijama. Tokom samo jedne godine UN rotiraju oko 200.000 ljudi na raznim tačkama svijeta u misijama mira. Sadašnji godišnji budžet za realizaciju ovih mirovnih operacija iznosi 7,8 mlrd. USD.

Analiza mirovnih operacija UN od Drugog svjetskog rata pokazuje dramatičan rast njihovog broja u poslednje dvije decenije, kao i jasnu evoluciju od tradicionalnih operacija, koje se odnose na (pasivno) razdvajanje zaraćenih strana nakon prekida sukoba ili kontroli granica između sukobljenih država (od 1948-1990), ka multidimenzionalnim "operacijama podrške miru" (peace enforcement / peace building), koje karakterišu koordinisano nametanje mira, humanitarne intervencije i značajno veci fokus na stabilizaciju, obnovu i razvoj post-konfliktnih sredina.

Mandat UN u "operacijama podrške miru", koji odobrava Savjet bezbjednosti, ovlašćuje mirovne snage ne samo da obezbijede zaštitu civila i očuvanje mira, već i da kreiraju stabilno i bezbjedno okruženje, da olakšaju političke procese ka uspostavljanju demokratske vlasti.

Zato se većina postojećih mirovnih mi-

sija UN u kojima političke potrebe i krize nadilaze njene logističke i finansijske kapacitete, odvijaju u okviru partnerskog sudejstva sa drugim međunarodnim humanitarnim organizacijama i akterima vojnim, političkim, regionalnim u subregionalnim organizacijama, NATO, Afričkom Unijom, EU, ECOWAS, Organizacijom američkih država (OAS), ili individualnim zemljama članicama, kontributorima u trupama.

Ovakve multidimenzionalne i partnerske (ili hibridne) mirovne misije dobijaju sve više na značaju u formulisanju odluka o mandatu UN od strane Savjeta bezbjednosti i zbog bitno promijenjenih uslova u kojima se danas sprovode misije podrške mira u svijetu. Taj novi kontekst u kome se realizuju mirovne misije uslovljen je činjenicom da umjesto konvencionalnih ratova imamo asimetrične sukobe, humanitarne krize, etničke konflikte unutar jedne države ili potpun kolaps državnih institucija i društava ("failed states"), da su konfliktne ili post-konfliktne područja udaljena i bez osnovne infrastrukture, da su značajno veći rizici kojima su izložene mirovne snage, da su značajne implikacije koje određene aktivnosti vezane za mirovne operacije mogu imati za civile i njihovu bezbjednost i da

su povećani zahtjevi za savremenim tehnološkim, ekspertskim (civilnim) i rekonstrukcionim kapacitetima u konfliktnim i post-konfliktnim područjima koji prevazilaze mandate i resurse UN.

Potvrdu značaja međunarodne kolaboracije u kompleksnim mandatima misija UN i u politici odlučivanja članica Savjeta bezbjednosti imali smo u slučaju Bosne i Kosova (podijeljena odgovornost sa NATO, EU), kao i u slučaju Sijera Leone, Istočnog Timora, Somalije, Haiti, gdje je poslije inicijalne akcije koaliционih snaga odgovornost za stabilizaciju mira potpuno prenijeta na snage UN.

U januaru 2009. godine Savjet bezbjednosti UN odobrio je dvije nove partnerske mirovne misije i to u Darfuru/Sudan - u sudejstvu sa snagama Afričke Unije i na graničnom području između istočnog Čada i sjeveroistočnog dijela Centralno Afričke Republike - sa snagama EU. Početkom ove godine usvojena je i odluka o povećanju mirovnih snaga u Demokratskoj Republici Kongo za 3000 vojnika, uz značajno učešće individualnih kontributora u mirovnim trupama. Istovremeno, Savjet bezbjednosti je posebnom rezolucijom izrazio namjeru da narednih mjeseci prati situaciju u Somaliji zajedno sa EU,

što po pravilu predhodi odluci za početak nove mirovne misije najvjerojatnije u sadejstvu sa snagama EU.

Nova doktrina za misije

Imajući u vidu sadašnji intenzitet političko-vojnog uključivanja članica UN u partnerskim mirovnim misijama i kompleksnost izazova sa kojima se sve više suočavaju UN u očuvanju i izgradnji mira u svijetu, u nadležnim tijelima UN je ovih dana pokrenuta strateška diskusija oko izrade nove doktrine UN u operacijama podrške miru. Iako se radi o dugoročnom procesu koji zahtijeva izrada nove doktrine, očekuje se da se neki od značajnih elemenata definišu u naredne dvije godine. Za ove potrebe UN su dodatno angažovale 38 vojnih eksperata, a tokom ove godine očekuje se i formiranje nove kancelarije za "razvoj kapaciteta podrške miru", koja bi trebalo da doprinese kvalitetnoj pripremi, obuci i koordinaciji napora UN u partnerskim mirovnim operacijama.

Realno je očekivati da će UN i u narednom periodu ostati najznačajniji međunarodni institut za prevenciju konflikta i očuvanje mira u svijetu. Osnovni principi mirovnih operacija UN će ostati isti: saglasnot sukobljenih strana u posredovanju UN, nepristrasnost i ograničena upotreba sile primarno za samozaštitu i zaštitu civila. Međutim, zbog izmijenjenog karaktera savremenih su-

koba, treba očekivati proširenje ovlašćenja od strane Savjeta bezbjednosti u zaštiti trupa UN.

UN su već najavile da će u akcijama podrške miru u budućnosti razvijati veću upotrebu novih tehnologija. U tom cilju je angažovan jedan broj država (Kanada) na izradi projekta osnovnih tehničko-tehnoloških potreba za efikasniju realizaciju tekućih i budućih mirovnog operacija. Neke od njih su već identifikovane, između ostalih potrebe za nabavkom novih tehnologija za monitoring granica ili određenih lokacija, bespilotne vazdušne letilice za nadgledanje i uređaji za uništenje improvizovanih eksplozivnih naprava (IEDs), koje će efikasnije štiti konvoje, patroliranje i snadbijevanje plavih šljemova.

Mirovna rezerva UN

U razvoju komponenti sposobnosti snaga UN razvijace se snaznije fizička komponenta, odnosno ljudski resursi za implementaciju operacija podrške miru, stabilizaciji i rekonstrukciji. Iako UN nemaju svoju vojsku, već se oslanjaju na vojno i vojno-civilno učešće zemalja članica, u narednom periodu se planira obuhvatnija i robustnija procjena "pripravnih kapaciteta UN" (vojska i kapaciteti u sistemu UN stand by aranžmana). U ovoj fazi UN su na putu da identifikuju i privlače nove zemlje članice kontributore, kao i unapređuju kapaci-

tete, obuku i interoperabilnost zemalja članica najvećih individualanih kontributora u trupama - Brazil, Urugvaj, Pakistan, Indija, Uganda, Vijetnam i Južna Afrika.

S obzirom na globalnu ekonomsku krizu koja sa sobom nosi nova finansijska i druga ograničenja u širenju mirovnih operacija UN, treba očekivati da će se ubuduće bilježiti povećanje političko-diplomatske aktivnosti UN na blagovremenoj prevenciji konflikata i snažnije političko angažovanje Generalnog sekretara UN u potencijalnim kriznim područjima. Pored toga, UN su na početku ove godine nagovijestile odlučnije poteze na zatvaranju nekih dugoročnih mirovnih misija koje su ispunile svoje suštinske funkcije.

Imajući u vidu da će se narednih godina definisati novi instrumenti i pravci za podršku mirovnim operacijama UN, u partnerskom sadejstvu sa drugim akterima kolektivne bezbjednosti, Crna Gora treba da ostane aktivan sudionik ovih procesa i izgrađuje svoje kapacitete doprinosa međunarodnom miru i stabilnosti.

mr Zorica Marić-Dorđević / Autor je civilni savjetnik pri Vojnoj Misiji Crne Gore u SAD i prvi civilni predstavnik Crne Gore u mirovnim operacijama UN - Sijera Leone (DFID/NDI od aprila do novembra 2007. godine)

Pomorski odred – pomorsko-diverzantska jedinica Vojske Crne Gore

BEZ PREMCA I NA MORU I NA KOPNU

Pomorski odred je specijalna pomorsko-diverzantska jedinica, u sastavu Mornarice i dio je specijalnih snaga VCG. Ona po karakteru i profilu liči na već poznate pomorsko-diverzantske jedinice italijanske, ruske, američke, britanske i francuske mornarice, čija načela u namjeni, organizaciji, opremanju i obuci primjenjuje već dugi niz godina.

Pomorski odred je po svojoj organizaciji veoma specifičan. Pored komande sačinjavaju ga timovi pomorskih diverzanata i odjeljenje za podršku i vod plovnih sredstava.

Osnovna snaga Pomorskog odreda su timovi pomorskih diverzanata, a u odred se stupa na dobrovoljnoj osnovi, poslije završene stroge selekcije.

Pripadnici odreda su opremljeni specijalnom opremom i naoružanjem i osposobljeni su da rone sa ronilačkim aparatima na vazduh i kiseonik, da rukuju eksplozivnim sredstvima, upravljaju ronilicom, voze brze gumene čamce, dugotrajno maršuju i preživljavaju u prirodi.

Ekstremno teška i dugotrajna obuka ove ljude čini posebnim borcima koji zadatke izvršavaju u najnepovoljnijim hidrometeorološkim uslovima. Napor, izazov i rizik tokom izvršavanja zadataka čine ove ljude hrabrim, odlučnim, brzim i istrajnim, a ko-

legijalnost, solidarnost, požrtvovanje i uzajamno povjerenje predstavljaju njihov ključ uspjeha.

Baštineći tradiciju 82. pomorskog centra, dugu 49 godina, Pomorski odred je u sastavu Vojske Crne Gore dobio novu namjenu i nove zadatke, u skladu sa bezbjednosnim potrebama Vojske i sistema nacionalne bezbjednosti Crne Gore. Profesionalizam i volja za učenjem omogućili su pripadnicima ove jedinice da ranije stečena znanja osavremene i prilagode potrebama rješavanja novih bezbjednosnih problema na kopnu i moru, prije svega, u borbi protiv terorizma. Mala po broju, dobro obučena, opremljena i naoružana specijalnom opremom i naoružanjem ova jedinica je sposobna da brzo i efikasno reaguje na svakoj tački gdje bi se pojavila bezbjednosna prijetnja.

Široka lepeza zadataka

Kako ističe komandant, kapetan korvete Slobodan Tomašević, sve u jedinici počinje od njene namjene, koja proističe iz strateških i doktrinarnih dokumenata Vojske i cjelokupnog sistema bezbjednosti CG.

Čelni čovjek Pomorskog odreda podvlači da je jedinica namijenjena za odbranu brodova Mornarice CG i za protiterorističku borbu na moru i priobalju, a u novije vrijeme, u skladu sa stremljenjima Crne Gore ka

Slobodan Tomašević

evroatlantskim bezbjednosnim strukturama, i za učešće u međunarodnim mirovnim i humanitarnim operacijama.

Široka lepeza zadataka, od protivdiverzantske odbrane brodova, protivdiverzionih pregleda akvatorije luka i sidrišta, rješavanja talačkih situacija na brodovima i u lukama, preko obezbjeđenja ličnosti, do učešća u pružanju pomoći stanovništvu pri prirodno ili vještački izazvanim katastrofama i traganju i spašavanu na moru, zahtijeva specijalnu, brižljivo osmišljenu, plans-

Igor Bašić

ku i dugotrajnu obuku.

Obuka pomorskih diverzanata počinje kursum od šest mjeseci. Kandidati prije toga prolaze već pomenutu strogu selekciju koja obuhvata ljekarske preglede, psihotestove i fizičku provjeru.

Šta znači biti osposobljen diverzant pojasnio nam je najiskusniji pripadnik Pomorskog odreda, pomorski diverzant instruktor, stariji vodnik prve klase Igor Bašić. On navodi da su po završenom kursu prekvalifikacije i položenim ispitima pomorski diverzanti treće kategorije osposobljeni za ronjenje sa aparatima zatvorenog kruga disanja, za rukovanje minsko-eksplozivnim sredstvima, specijalnim naoružanjem i specifičnu orijentaciju na kopnu i u moru. Mogu da plivaju i rone pet nautičkih milja (oko 9km), maršuju 40 do 50km pod opterećenjem od 25 do 40kg, borave u prirodi do 10 dana i u tom periodu u kontinuitetu izvršavaju zadatke na kopnu i u moru. I pored takve osposobljenosti u izvršavanu zadataka mogu biti samo pratilci u pari starijem i iskusnijem pomorskom diverzantu.

Prava obuka, kako dalje osposobljavanje naziva stariji vodnik Bašić, počinje tek dolaskom diverzanata u timove, gdje se stručno i borbeno osposobljavanje nastavlja još nekoliko godina. Veoma je značajno da svaki pomorski diverzant jednom godišnje polaže diverzantske provjere i na taj način potvrđuje ili gubi kategorije. Prema pravilu pomorskih diverzanata oni koji napreduju,

stiču nova znanja i ovladavaju novim vještinama i usavršavaju se u stručnoj i borbenoj osposobljenosti razvrstavaju se u u drugu i prvu kategoriju, ili stiču zvanje instruktora. Izazov je veliki i samo oni psiho-fizički zdravi, sposobni i posvećeni pozivu mogu imati sreće da pređu taj put i da nakon desetak godina rada steknu zvanje pomorski diverzant instruktor.

Kad treba do cilja i ronjenjem

Obuka kroz koju prolaze pomorski diverzanti temelji se i na usvajanju NATO standarda. "U tom cilju, tokom prošle godine nekoliko pripadnika Pomorskog odreda boravilo je u inostranstvu, u centrima za obuku pomorskih diverzanata. Nije neiskromno ako kažem da smo i na tom polju visoko rangirani", ističe komandant Tomašević.

Naravno, potrebno je još dosta razumijevanja i učenja da bi se dostigli visoki standardi specijalnih snaga razvijenih zemalja NATO u obuci, opremanju, naoružanju i upotrebi. To će u budućnosti biti osnova njihovog profesionalizma i jedan od uslova za moguće uloge specijalnih snaga VCG u mirovnim misijama.

Diverzanti u načelu baziraju na barkasama. Do zone izvršavanja zadatka prevoze se na više načina. Uobičajeno je da se tim transportuje brzim čamcima - gliserima, a u zavisnosti od zadatka, diverzanti se neposredno do cilja prebacuju i samostalnim ronjenjem ("na noge"), pomoću kompleta za disanje sa zatvorenim krugom. Tim se u širi rejon može transportovati i helikopterom (što podrazumijeva slobodne skokove u vodu pod punom opremom sa visine od oko 10m). U neposrednoj akciji, diverzanti djeluju u parovima, tzv. parama. Zato moraju da raspolazu visokim stepenom inteligencije, autonomije razmišljanja i samoinicijative. Diverzant mora da bude tih, neprimijetan, bezgranično strpljiv, čeličnih nerava, spreman da satima, potpuno "nevidljiv", čeka pogodan trenutak za izvršenje zadatka.

Za pomorske diverzante kažu da su ljudi specifičnog karaktera i da među njima vlada posebna povezanost i osjećaj pripadnosti eliti.

ppk. Marinko M. Slomo

Svjetska konferencija o bezbjednosti u Minhenu

MALE DRŽAVE DOBRODOŠLE U NATO

Generalni sekretar NATO Jap de Hop Shefer ocijenio, prilikom susreta sa ministrom Vučinićem, da se Crna Gora kreće u pravom smjeru i istakao da će manje države, poput Crne Gore, koje ostvare određeni progres, uvijek naći svoje mjesto u NATO

Najveći, tradicionalni, međunarodni forum o spoljnoj politici i bezbjednosti - Minhenska konferencija, održana je od 6. do 8. februara. Ovogodišnja konferencija bila je fokusirana na temu "NATO, Rusija, prirodni gas i Bliski istok: Budućnost evropske bezbjednosti".

Na konferenciji su pored domaćina - njemačke kancelarke Angele Merkel, učestvovali i predsjednici Francuske i Avganistana, Nikola Sarkozy i Hamid Karzai, potpredsjednik SAD Džozef Bajden, zamjenik premijera Rusije Sergej Ivanov, generalni sekretar NATO Jap de Hop Shefer, predstavnik EU za spoljnu politiku i bezbjednost Havijer Solana i drugi. Delegaciju Crne Gore na ovoj konferenciji predvodio je ministar odbrane Boro Vučinić.

Konferenciju je otvorio njemački ministar spoljnih poslova Frank Valter Štajnmajer. On je u uvodnom obraćanju istakao da su predsjednici SAD i Rusije pokrenuli istorijsku šan-

su ka postizanju sporazuma o razoružanju i drugim vojnim pitanjima i pozvao Baraka Obamu i Dmitrija Medvedeva da prevaziđu stare hladnoratovske barijere i izgrade povjerenje preko novih zajedničkih projekata.

Tokom konferencije američki potpredsjednik Džozef Bajden iznio je spoljopolitičke prioritete nove američke administracije. On je rekao da će se administracija predsjednika Obame oslanjati na diplomatiju, demokratiju i razvoj, umjesto na vojnu silu, ali i da neće oklijevati da silom brani svoje interese, ukoliko to bude potrebno. Bajden je takođe rekao da SAD sprovode reviziju ranijih spoljopolitičkih odluka i da će od svojih saveznika tražiti da učine isto i dodao kako se nada da će članice NATO proširiti svoje angažovanje u Avganistanu.

Bajden je istakao da je vrijeme da Sjedinjene Države poprave svoje odnose sa Rusijom, u kojima je došlo do „opasnog udaljavanja.“

Ocijenio je da se dvije zemlje još ne slažu u nekim stvarima, ali da mogu da sarađuju tamo gdje im se interesi poklapaju i prenio da je Vašington spreman da razgovara sa Iranom, ali da će vršiti pritisak na tu zemlju i nastojati da je izoluje ako ne pristane da obustavi svoj nuklearni program.

On je kazao da će SAD nastaviti da planiraju izgradnju raketnog štita u centralnoj Evropi, ali samo ako se to pokaže kao tehnološki izvodljivo i efikasno i založio se za okončanje rascjepa u odnosima Rusije i NATO i pronalaženje područja saradnje.

Potpredsjednik ruske vlade Sergej Ivanov je izrazio spremnost Rusije da sa SAD započne pregovore o antiraketnoj odbrani. „Rusija je spremna na razgovor o mogućnostima saradnje po pitanju protivraketnog odbrambenog sistema. Ako zajedno analiziramo prijetnje i ustanovimo da zaista postoje, onda možemo problem zajedno i rješavati“, rekao je Ivanov i

ponudio i korišćenje radarskih sistema na jugu Rusije u tu svrhu.

Jedna od glavnih tema konferencije bila je i odnos NATO-Rusija. Upravo konferencija u Minhenu je predstavljala prvi susret generalnog sekretara NATO Jap de Hop Shefera i zamjenika premijera Rusije Sergeja Ivanova poslije intervencije Moskve u Gruziji, u avgustu 2008. Oni su iskazali potrebu za unapređenjem saradnje u borbi protiv ekstremista u Avganistanu.

Na odnos NATO-Rusija osvrnula se i Angela Merkel, ističući potrebu traženja kompromisa između Rusije i NATO po kontroverznim

Jap de Hop Sheferom razgovarao o daljem napretku Crne Gore na putu u NATO i ponovio opredjeljenje Crne Gore da u što skorije vrijeme postane dio kolektivnog sistema bezbjednosti. Generalni sekretar NATO ocijenio je da se Crna Gora kreće u pravom smjeru i istakao da će manje države, poput Crne Gore, koje ostvare određeni progres, uvijek naći svoje mjesto u okviru evroatlantskih integracija. Najavio je i da će posjetiti Crnu Goru nakon samita u Strazburu i Kelu, koji se održava povodom 60. godišnjice NATO.

O reformi sistema odbrane i crnogorskom putu u NATO ministar Vučinić je razgovarao i sa svojim italijanskim kolegom. Ističući značaj

pitanjima. Ona je naglasila da se aktivno učešće Rusije u formiranju evropske bezbjednosne arhitekture poklapa sa interesima EU. Francuski predsjednik Nikola Sarkozy istakao je da Moskva ne predstavlja prijetnju za EU i NATO i najavio povratak Francuske u komandu NATO.

Sa odvojenog panela, pod nazivom "Upravljanje nestabilnošću: Transkavkaski region i Zapadni Balkan" jasno je poručeno da je budućnost balkanskog regiona u evroatlantskim bezbjednosnim integracijama i konstatovano je da je neophodno dalje prisustvo međunarodne zajednice radi stabilnosti regiona.

Vučinićev susret sa više zvaničnika

Na marginama konferencije, ministar Vučinić imao je niz odvojenih bilateralnih sastanaka. Ministar je sa generalnim sekretarom NATO

saradnje sa Italijom, podrške u školovanju crnogorskih vojnika i usavršavanju na tamošnjim vojnim akademijama, ministar je italijanskog ministra odbrane Ignacija La Rusa upoznao sa dosadašnjim progresom u procesu evroatlantskih integracija i reformi sistema odbrane. La Rusa je pozdravio napore Crne Gore koje preduzima na putu ka članstvu u NATO i iskazao spremnost daljeg jačanja saradnje između dvije tradicionalno prijateljske države. Takođe, on je podržao napore Crne Gore da postane članica SEDM procesa, izražavajući optimizam da će Crna Gora biti primljena u tu inicijativu tokom ove godine.

Tokom konferencije, ministar Vučinić razgovarao je i sa češkom potpredsjednicom Vlade i ministarkom odbrane Vlastom Parkanovom. Ministarka Parkanova je istakla da je budućnost zemalja Balkana u evropskim i evroatlantskim integracijama i podržala napore Crne

Gore koje preduzima na tom putu.

Crnogorski ministar razgovarao je sa danskim ministrom odbrane Sorenom Gadeom o daljem jačanju bilateralne saradnje. Zahvalio je na značajnim donacijama i podršci Crnoj Gori u reformi sistema odbrane, istakavši značaj danskog iskustva u učešću u mirovnim misijama. Danski ministar je poručio da njegova država jasno podržava proširenje NATO i, u tom smislu, evroatlantske ambicije Crne Gore.

Konferencija je bila prilika i za susrete sa njemačkim ministrom odbrane Francom Jozefom Jungom, ministarkom odbrane Norveške Ana Grete Strom-Eriksen, ministrima inostranih poslova Hrvatske i Srbije Gordanom Jandrokovićem i Vukom Jeremićem, ministrom odbrane Singapura Teo Či Hanom, ambasadorom SAD pri NATO Kurtom Vokerom, ambasadorom Volfgangom Išingerom, komandantom Savezničke komande NATO u Napulju i američkih pomorskih snaga u Evropi admiralom Markom Ficdžeraldalom, kao i sa uticajnim američkim lobistom Brus Džeksonom.

Trodnevna Konferencija o bezbjednosti dala je nov ton u odnosima SAD i Rusije, evropski zvaničnici su konstatovali da „glavna opasnost vojne agresije protiv NATO i Evrope ne dolazi od Rusije“ i istaknuto je da je budućnost balkanskog regiona u evroatlantskim bezbjednosnim integracijama.

Zorica Minevska

OPREMA POMORSKIH DIVERZANATA VCG

Poznato je da aktuelnu globalnu vojnopolitičku sliku, već duže vrijeme karakteriše povećana opasnost od terorizma, kao i antiterorističke operacije širih razmjera i mirovne operacije. Takođe, ozbiljne prijetnje bezbjednosti pojedinim regionima, predstavljaju sve organizovanije pojave vezane za kriminalne aktivnosti, kao što su proizvodnja i promet narkotika, pomorska piraterija i sl.

Takva situacija nameće povećanje značaja raznih vidova specijalnih snaga jedinica vojske, policije i unutrašnje bezbjednosti, kao i potrebu za tehničko opremanje sredstvima za izvođenje specijalnih zadataka.

Jedna od takvih jedinica je i Pomorski odred Vojske Crne Gore. Ovdje ćemo predstaviti samo dio opreme i naoružanja pripadnika te jedinice.

AUTONOMNI RONILIČKI APARATI

Autonomni ronilički aparati zatvorenog kruga disanja na kiseonik LAR-V i FROGS namijenjeni za dugotrajna ronjenja u izvršavanju pomorsko-diverzantskih i protivterorističkih dejstava. Omogućavaju ronjenje koje ne ostavlja vidljive tragove na površini vode. Težina im je 11 do 14,3 kg, a omogućavaju autonomnost 180 do 240 minuta,

sa maksimalnom dubinom ronjenja do 10m.

PODVODNI KOMUNIKACIONI SISTEM

Kompletiran sa „full face“ maskom „Scubapro“ omogućava komunikaciju sa ronionicima i među ronocima pod morem na dubinama do 60m, sa dometom preko 300m i minimalnom autonomnošću 4 sata.

KOMPENZATOR PLOVNOSTI

Renomiranog proizvođača „Mares“ obezbjeđuje neutralnu plovnost u vodi. Pomoću njega

se dodavanjem ili ispuštanjem vazduha reguliše dubina ronjenja i održavanje ronioca na potrebnoj dubini.

RONILAČKA ODIJELA

(pododijela, ljetna i zimska) istog proizvođača obezbjeđuju održavanje konstantne temperature tijela ronioca. Omogućavaju ronjenje pri temperaturama vode od 8°C i višim.

DIVERZANTSKI GUMENI ČAMAC

„Valiant PT-850“ namijenjen je za brzo prebacivanje bording tima za vrijeme protivterorističkih pregleda, kontrole i zaštite pomorskog saobraćaja. Dužine je 8,5m, opremljen motorom snage 225KS, razvija brzinu 65 čvorova, a može da prevozi 18 ljudi.

RONILAČKA BARKASA

Tipa BRM 81 namijenjena je za prevoženje i obezbjeđenje pomorskih diverzanata na njihovim zadacima i obuci. Opremljena je uređajima i sistemima visokog pritiska za obezbjeđenje ronjenja sa ronilačkim aparatima na vazduh, mješavinu i kiseonik. Na sebi ima prenosnu barokomoru, potrebnu navigacijsku

opremu, dubinomjer i uređaj za podvodnu vezu.

SNAJPERSKA PUŠKA SAKO TRG 21

služi za selektivno nanošenje gubitaka u živoj sili na daljinama do 1000 m.

SAMOSTRIJEL

je namijenjen za tihu likvidaciju neprijatelja u akcijama u kojima se traži tajnost, iznenađenje, brzina i efikasnost.

Pored navedene opreme i naoružanja, pripadnici Pomorskog odreda raspolažu i pištoljem „Glock“, specijalnom automatskom puškom za nošenje pod vodom i na kopnu „Heckler & Koch“, gumenim čamcima „Zodijak“ i dr.

Iako sve ovo djeluje impresivno, ulažu se napor da se jedinica opremi savremenim oružjem u kalibru 5,56mm, novim motornim vozilima i maskirnim uniformama. Naravno za vrhunsku osposobljenost potrebna je izgradnja poligona za ronjenje i gađanje.

ppk. Marinko M. Slomo

NGŠ VCG viceadmiral Dragan Samardžić boravio u Napulju

Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore, viceadmiral Dragan Samardžić boravio je u posjeti komandantu Združene komande savezničkih snaga NATO (JFC) u Napulju i pomorskih snaga SAD za Evropu admiralu Marku Ficdžeraldu. Admiral Ficdžerald i ostali visoki oficiri NATO izrazili su zadovoljstvo uspjehom Vojske Crne Gore na planu reformi.

Ministar odbrane Boro Vučinić na Minhenskoj konferenciji o bezbjednosti

Ministar odbrane Crne Gore Boro Vučinić učestvovao je na 45. Konferenciji o bezbjednosti u Minhenu.

Na marginama konferencije, ministar Vučinić, u razgovoru sa generalnim sekretarom NATO Jap de Hop Sheferom, ponovio je opredjeljenje Crne Gore da u što skorije vrijeme postane dio kolektivnog sistema bezbjednosti i kazao da je, u tom smislu, za njen dalji napredak veoma važan predstojeći NATO samit. Generalni sekretar NATO ocijenio je da se Crna Gora kreće u pravom smjeru. On je najavio da će posjetiti Crnu Goru nakon samita NATO u Strazburu i Kelu. Tokom konferencije, ministar Vučinić se sastao sa ministrima odbrane više zemalja.

Sastanak sa ambasadorima i vojnim atašeiima zemalja NATO

Povodom posjete NATO tima za usaglašavanje PARP procjene, u Ministarstvu odbrane održan je sastanak sa ambasadorima i vojnim atašeiima zemalja članica NATO, akreditovanim u Crnoj Gori. Ministar Boro Vučinić ocijenio je da je Ministarstvo odbrane postiglo značajne rezultate na planu reformi sistema odbrane, što predstavlja dobru osnovu za buduće korake na njenom evroatlantskom putu. "Očekujemo da će se naši individualni napori prepoznati od strane naših partnera u NATO-u i da će se na osnovu njihovog vrednovanja odlučivati o našoj aplikaciji za Akcioni plan za članstvo - MAP", kazao je ministar. On je uvjeren da će na narednom Samitu NATO biti dobrih vijesti za Crnu Goru. Ambasadorima i vojnim izaslanicima pomoćnik ministra za politiku odbrane Draško Jovanović predstavio je rezultate reformi u sistemu odbrane, kao i uspostavljenu međunarodnu saradnju.

Vučinić primio komandanta Nacionalne garde Mejna generala Džona Libija

Ministar odbrane Boro Vučinić primio je komandanta Nacionalne garde američke države Mejn generala Džona Libija, koji je službeno boravio u Crnoj Gori.

Vučinić je iskazao zahvalnost na saradnji i podršci koju pruža Nacionalna garda Mejna u reformi sistema odbrane, a posebno u obuci crnogorskih oficira.

General Libi izrazio je zadovoljstvo dosadašnjom saradnjom i iskazao podršku naporima Ministarstva u reformi sistema odbrane i izgradnji Vojske Crne Gore.

Sastanku su prisustvovali američki ambasador Roderik Mur, načelnik Generalštaba VCG viceadmiral Dragan Samardžić, pomoćnik ministra za politiku odbrane Draško Jovanović, kao i američki i crnogorski vojni atašei potpukovnik Gregori Breker i potpukovnik Rajko Pešić.

General Libi imao je razgovor i sa načelnikom Generalštaba VCG viceadmiralom Draganom Samardžićem.

Vučinić primio ambasadorke Ukrajine i Bugarske Oksanu Sljusarenko i Maju Dobrevu

Ministar odbrane Boro Vučinić primio ambasadorke Ukrajine i Bugarske u Crnoj Gori Oksanu Sljusarenko i Maju Dobrevu. Ministar Vučinić je iskazao spremnost za potpisivanje Mape puta ukrajinsko-crnogorske saradnje za 2009-2010. godinu.

U razgovoru sa Dobrovom, ministar Vučinić je iskazao spremnost za dalje unaprijeđenje dosadašnje dobre saradnje u oblasti odbrane. Zahvalio je na podršci koju Bugarska pruža naporima Crne Gore za članstvo u Procesu saradnje ministara jugoistočne Evrope (SEDM). Takođe, potvrdio je da je crnogorsko Ministarstvo prihvatilo bugarski poziv za učešće na multinacionalnoj vježbi Balkan Guard 2009, koja će biti održana u junu ove godine.

Kapetan VCG Branko Đurđić, odnedavno u Misiji UN, od ovog boja „Partnera“ počinje da piše iz daleke Afrike

PRVI SUSRET SA LIBERIJOM

Za misiju UN u Liberiji (UNMIL) sam znao još otkad je naša vojska počela da šalje vojne posmatrače. U početku sam imao veliku rezervu prema mom učešću u misiji. Međutim, nakon kontakta sa par kolega koji su bili u misiji, počeo sam da stičem jasniju sliku o tome kako izgleda biti vojni posmatrač i vojnički crv u meni je počeo da radi. Odlučio sam da se prijavim za misiju. Prvo sam morao da položim test iz engleskog jezika i dobijem sertifikat STANAG 6001, a zatim i prođem obuku u nekom od centara za obuku UN. Nakon još i kursa za štabne oficire u operacijama podrške miru, bio sam spreman na ono što me čeka.

U Liberiju sam stigao 15. decembra prošle godine. U januaru sam počeo sa Induction kursom koji traje nedjelju dana. Svrha ovog kursa je da se novi pripadnici misije upoznaju sa pozadinom sukoba u Liberiji, lokalnom kulturom i običajima, da nauče osnovne zadatke misije, raspored snaga, pravila ponašanja u misiji, osnovne stvari o upotrebi vozila i radio uređaja, da steknu osnovna znanja o prevenciji raznih i polnih bolesti, da steknu uvid u osnovna dokumenta i formulare koje su u upotrebi u misiji...

Taman sam imao dovoljno vremena da upoznam Monroviju prije polaska u pre-

komandu. U principu, to je velik grad, sa dosta sirotinje i jezivim ožiljcima iz rata. Prosjaci, invalidi i prostitutke su na svakom koraku. Ovdje su rijetki oni koji nemaju krv na rukama. Sa druge strane, priroda je prelijepa. Dugačke pješčane plaže mame kupaće, ali kupanje je ovdje opasno. Vještina plivanja ovdje je nevažna, okeanske struje su suviše jake. Liberija ima sve uslove za razvoj. Klima je povoljna za poljoprivredu, zemlja je plodna, a na svakih 20-tak km neka rijeka se uliva u okean. Vode i zemlje ima dovoljno za sve, ali volje za rad - ustvari, bolje je reći - volje za život nema dovoljno. UN se trudi da stvori bolje uslove za generacije koje dolaze. Potrebno je pružiti podršku novoj, demokratski izabranoj vladi i pomoći joj da izgradi povjerenje naroda u državne institucije. Onda im treba prepuštiti da sami sigurno koračaju u budućnost. UNMIL trenutno ima ulogu vojske i djelimično policije. Nova vojska Liberije je trenutno u formiranju, a policija je još u stepenu obučavanja. O njihovom profesionalizmu - ovdje ne treba trošiti riječi. Policijski čas u cijeloj Liberiji je na snazi od 00 do 05 časova. Pripadnici međunarodne policije uz pomoć lokalne policije i vojne policije UN pokušavaju da obuzdaju narastajući kriminal, koji je najintenzivniji noću. Silovanje je najrasprostranjeniji oblik kriminala. Prošle godine je nad jednom pripadnicom UN izvršeno grupno silovanje. Slijede pljačke, a zatim ubistva. Tokom dana, dok se vozimo gradom, prozori na kolima su podignuti, a vrata su obavezno zaključana. Najminimalnija - i ako ste vojni posmatrač - jedina mjera zaštite.

Nakon završenog Induction-a, uslijedio je test iz engleskog jezika. Ko ne položi test ili pred generalom pokaže nedovolj-

Branko Đurđić

no poznavanje engleskog jezika, dobija kartu u jednom pravcu, ka svojoj domovini - za njega je misija završena.

Mjesec dana poslije dolaska u Monroviju, dobio sam prvu prekomandu - Tim 5, Grinvil - ne baš prijatno mjesto za službovanje. Kada sam dobio odobrenje za transport 100 kg tereta u prekomandu, počeo sam da kupujem hranu, vodu, dušek, sokove, priručni alat, mrežu protiv komaraca, deterdžent i sredstva za ličnu higijenu - koliko mi je potrebno za mjesec dana. Let transportnim helikopterom MI-8 je trajao četiri i po sata. Napokon - Grinvil. Iz vazduha nije loše izgledao. Dočekao me je major iz Gane riječima "Dobrodošao u raj!". Vidjećemo. Pored njega, tu je bilo još jedanaest oficira iz: Ukrajine, Paragvaja, Malezije, Bugarske, SAD, Indonezije, Bangladeša, Moldavije, Egipta, Nigerije i Etiopije. Za mene misija je tek počela.

Kapetan Branko Đurđić

KLJUČNI GLOBALNI BEZBJEDNOSNI IZAZOVI U 2009. GODINI

Glavni igrači mogu biti Karl Bilt, Barak Obama ili neki general

U anketi, objavljenoj na veb stranici Global risrča (Global Resarch), nekoliko kompetentnih ljudi iz različitih oblasti javnog života u svijetu odgovarali su na dva kratka pitanja o tome koji su najvažniji izazovi u tekućoj godini, te ko su ličnosti, institucije ili organizacije koji će pomoći da se moguće posljedice spriječe.

Karel Lannoo iz Centra za evropske političke studije smatra da će Centralna Afrika postati sve akutniji problem, jer nema znakova mogućeg rješavanja I zbog toga što ni jedna zemlja ne želi da pošalje svoje trupe u taj dio svijeta. On smatra da će se nastaviti problemi i u regionu Crnog mora, uz mogućnost njihovog ubrzanja, posebno kada je riječ o odnosima Gruzije i ostalih zemalja regije. Po njegovom mišljenju tamo postoje mnogi potencijalni izvori konflikta.

Govoreći o tome ko će igrati ključnu ulogu u bezbjednosti svijeta u 2009. godini, Lannoo naglašava da je to je veoma teško reći, ali misli da to može biti Karl Bilt, zbog toga što njegova zemlja preuzima predsjedavanje Evropskom unijom u drugoj polovini godine. "On može biti važan, jer ne dozvoljava da bude izguran sa scene i što je na međunarodnom planu dobro poznat, te što poznaje neke teme, kao što su odnosi sa Rusijom", kaže on.

Za razliku od njega, šef briselskog biroa Fajnenšl Tajmsa Tony Barber za najveću prijetnju globalnoj bezbjednosti u 2009. smatra nastavak globalne ekonomske krize, zajedno sa ekonomskom recesijom koja je zahvatila veliki dio planete. On ističe: „Medju onima koji mogu izazvati veće neredne su otpušteni ekonomski nacionalisti, protekcionisti, populist i anti-globalističke snage. Njihovo djelovanje može ugroziti multilateralizam i na taj način pretvoriti svijet u arenu višestrukih rivalskih centara moći. Posebno važno biće posmatrati uticaj neslaganja Kine zbog saradnje SAD i EU na polju trgovine, uticaj klimatskih promjena i mnoga druga, šira, međunarodno važna bezbjednosna pitanja. Ekonomski problemi takođe će otežati napore za smanjenje tenzija u oblasti Indijskog podkontinenta i Srednjeg istoka. Opasnost od burnih iznenađenja može se desiti i među glavnim saveznicima kao što su Turska i Egipat". Po njegovim riječima, glavni igrač u areni globalne bez-

Karl Bilt

bjednosti, bilo da je riječ o pojedincima ili državama, imaće Sjedinjene Američke Države i njihov predsjednik Barak Obama. „Do kraja godine možemo očekivati da Obamina administracija mora jasno naznačiti američku politiku prema Iraku, Avganistanu i Iranu. Veliko pitanje je stepen

do kojeg će finansijska kriza i ekonomska recesija smanjiti sposobnost SAD da djeluje onako kako bi željele.

Prof Dr Michael Brzoska, direktor Instituta za mir, istraživanje i bezbjednosnu politiku u Hamburgu i predsjednik Borda međunarodnog bezbjednosnog informativnog servisa misli da će Avganistan predstavljati ključnu bezbjednosnu prijetnju. U tom smislu, on smatra da je mnogo važnije znati kako će se svijet nositi sa tamošnjim buntom.” Da li smo usvojili odgovarajuću strategiju koja bi imala regionalni fokus, u koju smo uključili gotovo sve političke snage, sa izuzetkom Alkaide”, pita se profesor Brzoska. Govoreći o velikom igraču koji bi mogao pomoći da se bezbjednosna pitanja u svijetu riješe, on ne licitira sa imenima, ali smatra da to može biti neki vojnik, tačnije general koji bi mogao imati strategiju za korjenito rješenje problema u Iraku i koja će biti djelotvorna i u Avganistanu.

Nasuprot njemu, direktor Bezbjednosne i odbrambene agende i urednik „Europa world” Giles Merrit kaže da bi najfundamentalnija prijetnja mogla biti nastavak neslaganja na Zapadu, značajan neuspjeh EU da postigne pozitivne, nove transatlantske odbrambene i bezbjednosne odnose sa SAD. On smatra da, neuravnotežene američke i evropske analize potencijalnih opasnosti, predstavljaju važan nedostatak. Po njemu, dva su ključna faktora u rješavanju globalnih prijetnji. „Evropa mora povećati cjelovitost napora u Avganistanu i zadržati svoju lidersku, diplomatsku poziciju „viza vi” (vis à vis) Irana. Sjedinje Američke Države moraju rearanžirati svoje odnose sa Ujedi-

njenim nacijama i dalje razviti dijalog sa evropskim silama na širokom planu pitanja, obuhvatajući Srednji istok, Rusiju i Kinu” smatra on.

Odgovarajući na pitanja opasnosti, bivši potpredsjednik Svjetske banke i bivši savjetnik Nelsona Mendele Dr Ian Goldin kaže: ”Odgovor zavisi od značenja bezbjednosti. Po mom viđenju, široka definicija uključivala bi opasnost od bioterorističkih napada, bilo da ih izvedu terorističke grupe ili pojedinačni fanatici koji djeluju bez jasnog političkog motiva. Dobro poznate terorističke mreže imaju sposobnost da iskale bijes i stvore haos. Ali čak i mentalno poremećena osoba sposobna je da stvori bio-bombu. Zabrinut sam, kako kad je riječ o ludim pojedincima, tako i nepoznatim terorističkim grupama. O tome ko bi mogao biti ključni individualni igrač na bezbjednosnom polju, dr Goldin naglašava: „To može biti recimo biznismen koji putuje, radnik odjeljenja za migracije, turista koji nosi patogeni agens koji bi mogao stvoriti razarajuću globalnu pandemiju. Ta opasnost može stići od bilo kuda, i moramo imati veću kontrolu na globalnom nivou, posebno kada je riječ o identifikaciji i sadržaju moguće pandemije.

Profesor političkih nauka na univerzitetu Bolonja Gianfranco Pasquino, pak, smatra da će najveća opasnost u 2009.godini i dalje biti globalni terorizam. „Al Kaida je možda upravo postala „brend” i mnogim terorističkim organizacijama je rečeno da rade pod tom licencom. Ali ima i mnoštvo grupa koje su, iz različitih razloga, izvor terorističkih aktivnosti. One streme varijetetu ciljeva za koje vjeruju da će, povezanošću sa Al

Barak Obama

Kaidom, povećati svijest o njihovom postojanju, prestižu i njihovom regrutnom potencijalu.

„Ako predsjednik Obama održi riječ, a ja nemam razloga da mislim drugačije, onda neće postojati samo JEDAN ključni igrač, pojedinac. Samo jedna država ne može imati tu ulogu, Čak ni tako moćna kao što su SAD, ne može poboljšati globalnu bezbjednost. Globalni terorizam je politički projekat koji neće biti pobijeđen samo poboljšanjem uslova života u nekim sredinama. Samo će dvostruka akcija, više obavještajna i hiruški precizno izvedeno sprječavanje, kreirati uslove u kojima će se, čak SAD, koje sada, htjele-nehtjele, predstavljaju terorističku luku, možda odlučiti za saradnju. Novi predsjednik SAD ima mogućnost da tokom „medenog mjeseca” zatraži više kooperativnosti kada je riječ o borbi protiv globalnih rizika”, smatra on.

Olivera Đukanović

VOJNA MUZIKA OD 1871. GODINE

Vojna muzika u crnogorskoj vojci ustanovljena je 1871. godine. Ostala je sve do kraja samostalne Crne Gore, a imala je prekid od 1879. do 1889. godine. Za razliku od boračkih formacija, Vojna muzika je od samog početka bila dosta uniformisana, čemu je, svakako, doprinio izrazito kasarnski način života i djelovanja. Država je u potpunosti finansirala Vojnu muziku. Pripadnici Vojne muzike nosili su plave bluze, sa crvenim i bijelim laticama na okovratniku. Muzikanti su imali unificirane kabanice i cipele i bili su lako prepoznatljivi. Odjeću i obuću za muzikante su izrađivali domaće terzije i majstori. Prvobitna muzikantska uniforma je nestala u vrijeme prekida rada Vojne muzike. Poslije prekida, uniforma muzikanata imala je više elemenata narodne nošnje. Muzikanti su imali i sezonske kabanice, kao i crvene vunene pojaseve. Cipele su naručivane iz Beča, od Karla Ahornera. Kabanice su šivene na Cetinju, kako je zapisano, „od svite najproštije“. Od austrijskih uniformi su preuzeta dugmad, kao i torbica „za spremu sitnica“.

Na muzičkim instrumentima su bile kite u bojama, po redosljedu, crvenoj, plavoj i bijeloj. Pošto je Vojna muzika obnovljena 1889. godine, njeni pri-

padnici su dobili i svoje oznake, takozvane grbove. Nacrt za te oznake uradio je kotorski zlatar Pero Šindolić. Rješenje muzikantskih grbova usvojilo je Ministarstvo vojno, nakon čega je njihova izrada povjerena Šindoliću. Kapelnik Vojne muzike bio je stranac, František Vimer. On je imao poseban grb, sa lirom. Oznake, vrlo slične trubačkim, kasnije su počeli da nose i crnogorski poštari.

Uvođenje vojne muzike u crnogorskoj Vojci nije lako išlo, prije svega zbog vrlo snažnog ratničkog duha. Vladao je kult oružja i samo je njegovo nošenje bilo „časno“. Biti u vojsci, a stalno ne nositi pušku, bilo je, u početku, gotovo nezamislivo. I, naravno, bilo je otpora u izboru vojnika za Vojnu muziku. Otprilike, isto ono što se dogodilo u vezi sa uvođenjem kovačkog zanata u Crnoj Gori. Sam kralj Nikola je morao da uzme kovački alat, da bi podstakao Crnogorce da se bave i tim zanatom. Otuda ona kraljeva „žalba“ - da su mi Crnogorci ponešeni za zanatima, kao što su u ratu, bila bi država srećna.

I. Despotović

Konkurs za prijem vojnika po ugovoru na službu u Vojsku Crne Gore

MISTARSTVO ODBRANE i
GENERALŠTAB VOJSKE CRNE GORE

OGLAŠAVAJU

Potrebu za popunom slobodnih formacijskih mjesta prijemom u profesionalnu vojnu službu vojnika po ugovoru na određeno vrijeme,

1) U Četi vojne policije

(mjesto službovanja Podgorica):

za dužnosti: **a) u pješadiji**

2) U Bataljonu za počasti

(mjesto službovanja Podgorica):

za dužnosti: **a) u pješadiji (gardista)**

3) U Lakoj pješadijskoj brigadi

(mjesto službovanja Podgorica, Nikšić):

za dužnosti: **a) u pješadiji**

b) u artiljeriji

c) u ARJ PVO

d) u inženjeriji

e) u saobraćajnoj službi

4) U Brigadi za specijalne operacije

(mjesto službovanja Danilovgrad, Pljevlja, Kolašin, Kumbor):

za dužnosti: **a) u pješadiji**

b) u vezi

c) u inženjeriji

d) u ABH-odbrani

e) u pomorstvu

f) u mornaričkotehničkoj službi

g) u saobraćajnoj službi

h) u sanitetskoj službi

5) U Mornaričkoj bazi

(mjesto službovanja Bar, Kumbor):

za dužnosti: **a) u pomorstvu**

b) u mornaričkotehničkoj službi

c) u intendantskoj službi

d) u saobraćajnoj službi

Opšti uslovi za prijem:

- da je zdravstveno sposoban za vojnu službu (utvrđuje vojnojlekariska komisija),
- da ima propisanu stručnu spremu,
- da nije osuđivan za krivično djelo na bezuslovnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci,
- da se protiv kandidata ne vodi krivični postupak za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti,

Posebni uslovi za prijem:

- da ima završenu najmanje srednju školu (III ili IV stepen),
- da nije stariji od 28 godina za prijem u rod, odnosno 30 godina u službu,
- kandidat koji konkuriše za vozača mora imati položenu najmanje "B" i "C" kategoriju,
- prednost imaju kandidati koji su odslužili vojni rok,
- za gardiste - da su visine preko 180 cm.

Uz molbu se prilažu sledeća dokumenta:

- autobiografija,
- izvod iz matične knjige rođenih,
- uvjerenje o državljanstvu,
- ovjerena kopija svedočanstva-diplome o završenoj školi,
- potvrda da je odslužio vojni rok,
- ovjerena fotokopija vojničke knjižice,
- uvjerenje da se protiv kandidata ne vodi krivični postupak i da nije osuđivan,
- ovjerena kopija vozačke dozvole (ako konkuriše za vozača m/v),
- ovjerena kopija lične karte, tačna adresa i broj telefona.

Prava i obaveze za vrijeme službe po ugovoru:

Ugovor se zaključuje na period od 1 (jedna) godine dana.

Vojnici po ugovoru na određeno vrijeme imaju pravo na: platu i druga novčana primanja prema Uredbi o platama; godišnji odmor prema Uredbi o godišnjim odmorima i odsustvima; zdravstveno i socijalno osiguranje i druga prava i obaveze prema propisima za lica primljena u profesionalnu vojnu službu na određeno vrijeme.

Način podnošenja molbe:

- za prijem u Četu vojne policije, molbe se podnose u kasarni "Masline";
- za prijem u Bataljon za počasti, molbe se podnose u kasarni na aerodromu "Golubovci";
- za prijem u Lakoj pješadijskoj brigadi, molbe se podnose u kasarni "Masline";
- za prijem u Brigadu za specijalne operacije, molbe se podnose u kasarni u Danilovgradu,
- za prijem u Mornaričku bazu, molbe se podnose u kasarni u Kumboru.

Molbe se dostavljaju jedinicama u navedenim mjestima sa naznakom "za oglaš".

Kandidate koji ispunjavaju uslove oglasa, komisija za prijem upućuje na ocjenu zdravstvene sposobnosti.

Oglas ostaje otvoren od dana objavljivanja u sredstvima javnog informisanja do popune slobodnih formacijskih mjesta.

Nepotpune molbe neće se razmatrati za prijem u službu.

Odluku o izboru kandidata za prijem donosi nadležni starješina, a o izboru kandidati će biti obaviješteni u propisanom roku.

Za kandidate koji budu izabrani za prijem, određuje se probni rad, radi provjere osposobljenosti za dužnost za koju se primaju u službu, u trajanju od 3 (tri) mjeseca.

ENGLISH

ORGANIZACIJA

PRESS CENTAR

BIBLIOTEKA

MULTIMEDIJA

NASLOVNA STRANA

KABINET

MINISTAR

ORGANIZACIJA

PITAJTE MINISTRA

KONTAKT

LINKOVI

VLADA
POČETNA STRANA

Saopštenje: Ministar odbrane Boro Vučinić sastao se sa ministrom odbrane Bosne i Hercegovine Selmom Cikotićem

Na sastanku je dogovoreno pokretanje postupka za zaključivanje Sporazuma o saradnji u oblasti odbrane između dvije Vlade, koji će, kako je ocijenjeno, doprinijeti intenziviranju i konkretizovanju dosadašnje saradnje. Ministri odbrane konstatovali su da su odnosi dvije zemlje u oblasti odbrane na visokom nivou i da institucionalizacija saradnje, kroz zaključivanje sporazuma, predstavlja dodatni podsticaj njenom daljem jačanju... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 18.02.2009 19:47

Saopštenje: Ministar odbrane Boro Vučinić primio direktora Biroa Stejt Dipartmenta za jugoistočnu Evropu i Evroaziju Džejsona Hajlanda

Ministar odbrane Boro Vučinić primio je danas direktora Biroa Stejt Dipartmenta za Jugoistočnu Evropu i Evroaziju Džejsona Hajlanda. Sastanku su prisustvovali američki ambasador Roderik Mur i vojni ataše, potpukovnik Gregori Breker. Ministar Vučinić se zahvalio na značajnoj podršci koju SAD pružaju Crnoj Gori u reformi sistema odbrane i izgradnji nove crnogorske Vojske... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 18.02.2009 12:55

Izjava pomoćnika ministra za politiku odbrane Draška Jovanovića nakon usvajanja PARP procjene u NATO štabu u Briselu

Audio zapis: Izjava pomoćnika ministra za politiku odbrane **Draška Jovanovića** nakon usvajanja PARP procjene u NATO štabu u Briselu... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 16.02.2009 17:20

Saopštenje: Potpisan Sporazum o saradnji Crne Gore i Norveške

Pomoćnik ministra za politiku odbrane **Draško Jovanović** i šefica Odsjeka za međunarodnu saradnju Ministarstva odbrane Kraljevine Norveške **Kjerti Klebo** potpisali su danas Sporazum o saradnji dva ministarstva. Cilj sporazuma je nastavak podrške norveškog Ministarstva u izgradnji kapaciteta crnogorskog Ministarstva odbrane za naredne tri godine. Sporazum je otvorenog tipa i uskoro se očekuje pristupanje Danske i Estonije... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 12.02.2009 16:52

Saopštenje: Potpisan Plan bilateralne vojne saradnje između ministarstava odbrane Crne Gore i Republike Češke

PRETRAŽI

Prijavite se na našu mailing listu!

vaš e-mail

PREJAVI ME

[OGLAS](#)

KONKURSI

ZAKONSKA REGULATIVA

STRATEŠKA
DOKUMENTA

PARTNERSTVO ZA MIR

VOJSKA REPUBLIKE CRNE
GORE

INTERVJUI

PARTNER

FOTO GALERIJA

AUDIO GALERIJA

AUDIO ZAPIS

Izjava ministra odbrane Republike Crne Gore Bora Vučinića

nakon predaje Prezentacionog dokumenta i potpisivanja Sporazuma o bezbjednosti informacija NATO i Vlade Crne Gore

www.mmo.gov.me